

کتابی هشتاد ساله درباره تاریخ ایران

○ یوشی فوسا سه کی

محقق تاریخ، ادب و هنر ایران، استاد دانشگاه‌های توکای و کی‌ئو

تاکنون در اسناد کشور ما به آنجا اعتنا نشده بود. کسب اطلاعات از گذشته و اکنون ایران برای تجزیه و تحلیل اوضاع کنونی جهان و اقدام شایسته در برابر آن، برای مردم کشور ما بسیار مهم است. اما باید گفت که فقدان نوشته‌ها در نشریات کشور ما درباره این مملکت نقص بزرگی بود. افسانه و تاریخ ایران اثر آقای سومو موجب برطرف کردن این کمبود خواهد شد. بدین علت، انتشار این کتاب باعث خوشنودیم گشته است. قسمت‌های افسانه آن برای افسانه‌شناسی که اخیراً در کشور ما رونق گرفته در شمار اسناد مفید است، و به لحاظ مطالعات علمی مورد استقبال قرار می‌گیرد. به علاوه، این کتاب برای آشکار کردن روحیات ملت ایران و پی بردن به فعالیت مردم آن در دوران سرنوشت‌ساز تاریخی بسیار سودمند است. بخش تاریخی آن روشن‌کننده فراز و نشیب‌های آن کشور، که مانند نمایشی پرآشوب و حادثه می‌نماید، است. به‌خصوص چون سبک نگارش این کتاب ساده، روان و گیرا است، خواننده را خسته نمی‌کند، بلکه ضمن شیفته ساختنش او را به کسب اطلاعات مفید وامی‌دارد. این همه نمایانگر کوشش و زحمات مؤلف این کتاب است. پس امید است که این کتاب بین مردم کشور ما مورد استقبال واقع شود، و نویسنده آن هم پس از این بی‌در پی آثاری مربوط به ایران روزگار اخیر تألیف و منتشر کند.

پی‌نوشت‌ها:

۱. تاریخ چاپ این کتاب را در اوراقی از آن که در اختیار دارم نیافتم؛ اما مقدمه اول آن، مورخ نوامبر ۱۹۲۳، و مقدمه دوم به تاریخ ژانویه همین سال است. (ه. ر.)
۲. از یادداشت‌های ایران بنجامین دو ترجمه فارسی چاپ شده است:

 - ۱) بنجامین، ساموئل گرین ویلر: خاطرات و سفرنامه... نخستین سفیر ایالات متحده آمریکا در ایران به سال ۱۸۸۳-۱۸۸۵ میلادی، ترجمه اوانس‌خان مساعدالسلطنه و ویراسته میرزا محمدحسین ذکاءالملک فروغی، کوشش رحیم رضازاده ملک، نشر گلبانگ، تهران، ۱۳۶۳؛ ۲) بنجامین، س. ج. و: سفرنامه بنجامین، ترجمه محمدحسین کردبچه، نشر جاویدان، تهران، ۱۳۶۹.
 ۳. باید توجه داشت که این مقدمه در حال و هوای سال‌های دهه ۱۹۲۰ نوشته شده است.

طرح روی جلد کتاب «افسانه و تاریخ ایران» نوشته «آکی جیرو سومو»

افسانه و تاریخ ایران (با نام ژاپنی پروشیا-نو دنسئتسو تو رکیشی Perushiya-no) نوشته آکی جیرو سومو Akijiro Soma که در اوایل دهه ۱۹۲۰ در ژاپن انتشار یافت، کتابی است که برای معرفی تاریخ شکوهمند ایران به مردم ژاپن نوشته و چاپ شد. مقدمه نویسنده این اثر و مقدمه‌ای دیگر از یکی از اهل تحقیق که در آغاز آن آمده، گویای هدف نگارش و انتشار آن و اهمیتش در انجام این هدف است.^۱

مقدمه آکیجیرو سومو، نویسنده کتاب:

اسم این کتاب افسانه و تاریخ ایران است. شاید در کشور ما اولین گامی باشد که در معرفی تاریخ ایران برداشته شده، آن هم در دوره‌ای که ایران از رونق گذشته افتاده و زیر نفوذ قدرت انگلیس و روس آمده؛ اما ایران همان ایران است، کشوری که در گذشته‌اش تاریخی شکوهمند و برای آینده امکانات فراوان دارد.

افسانه‌های قبل از کورش برای دانستن روحیات ملت ایران بسی سودمند است. فر و شکوه این کشور تا لشکرکشی اسکندر و سقوط امپراتوری آن، زمان رستاخیز از روزگار شاپور اول تا خسرو، تاریخ تیره‌بختی دوره زیر فشار اعراب، و جریان حمله مغول‌ها و ترکان. با این همه، این کشور بارها از لبه پرتگاه زوال برخاسته و حکومت شاهنشاهی ایران برجا مانده است. (عصر قاجار) ایران همیشه دستخوش توفان چنین تاریخ پرآشوب و حادثه بوده است. ادیبان و فیلسوفان بزرگ، دانشمندان علوم، دین سالاران، شاعرانی که از آدمیان بیزار بوده‌اند، شاعرانی که با احساسات آسمانی خدا را ستایش کرده و از عشق سروده‌اند، همه از ایران برآمده‌اند. حقایق زیادی وجود دارد که تاکنون شناخته نشده اما بی‌نهایت دل‌انگیز است؛ یکی اینکه روم که دنیا را تسخیر کرده بود به مدت پانصد سال فرودست ایران بود و خفت می‌کشید، یا که استراتژی ناپلئون که بر اروپا غلبه کرده بود به پایه استعداد (رزمی) خسرو نمی‌رسید.

این کتاب (بیشتر) ترجمه کتابی است به نام داستان‌های ایران از بنجامین (Samuel Green Wheeler Benjamin) که از نمایندگان دیپلماتیک آمریکا در ایران بود.^۲ اما نویسنده این یادداشت‌ها به کتب دیگر نیز مراجعه کرده و شرح وقایع گفتنی را به آن افزوده

است. مردم ژاپن که می‌خواهند در آینده بر آسیا پیشوایی کنند و پرچمدار عدل و انسانیت و فرماندار جهان گردند،^۳ باید ایرانیان را بشناسند که در عین وطن‌پرستی آنها نیز مانند ما نشان خورشید تابان را برای پرچم خود برگزیده‌اند و به سلسله شاهنشاهی خود افتخار می‌کنند. (عصر قاجار)

تقریظ کن گو موراکاوا

اطلاعات مردم کشور ما درباره احوال جهان بسیار ناچیز است، در حالی که هم خود و هم دیگر کشورها، ژاپن را یکی از پنج کشور بزرگ دنیا می‌شناسند. مردم کشور ما باید کتاب‌هایی را که می‌تواند بر دانش آن‌ها بیفزاید، بخوانند؛ به‌خصوص نوشته‌های مربوط به کشوری را که علاوه بر گذشته‌های درخشان، نه فقط در حال حاضر بلکه در آینده نیز به عنوان صحنه رقابت ابرقدرت‌ها از اهمیت فراوان برخوردار است، و همچنین نوشته‌های مربوط به منطقه‌ای را که